

SARADNJA POLICIJE I RAČUNOVODSTVENOG FORENZIČARA U CILJU SUZBIJANJA PRIVREDNOG KRIMINALITETA

UVODNA RAZMATRANJA

Kada je u pitanju „konvencionalni“ (klasični) kriminalitet, situacija je relativno jasna, kako za državne organe, u prvom redu policiju i tužilaštvo, kojima je u opisu posla otkrivanje i gonjenje počinitelaca krivičnih dela, tako i za obične građane, koji takve situacije lako prepoznaju. Nasuprot navedenom, privredni kriminalitet ima svoje specifičnosti, jer ga njegove karakteristike, po kojima se razlikuje od ostalih, čine „gotovo nevidljivim“, tačnije, njegovo otkrivanje je vrlo teško, a dokazivanje još teže, ponekad skoro pa nemoguće. Često i u javnosti postoji mišljenje da se suđenja za privredne prestepe ne završavaju brzo i da izostaju osuđujuće presude (9).

Uopšteno posmatrano, ne postoji opšteprihvaćena definicija (17) i klasifikacija privrednog kriminaliteta (14). Tipični delikti privrednog kriminaliteta su: falsifikovanje novca, poreska utaja, krijumčarenje, pranje novca, prouzrokovanje stečaja, nedozvoljena trgovina, pronevera, primanje mita, davanje mita, falsifikovanje isprava, i slično (6).

U istraživanju koje je sprovela Tanjević (17) navodi se da učešće krivičnih dela protiv privrede čini oko 4% ukupnog kriminaliteta u Srbiji. Međutim, ona konstatuje da je, s obzirom na „latentnu prikrivenost“ ovog vida kriminala (5), izvršeno nesumnjivo znatno više krivičnih dela privrednog kriminala nego što to pokazuju prezentovani podaci, a da statistički podaci više odražavaju aktivnosti državnih organa zaduženih za otkrivanje privrednog kriminala (pre svega policije), nego što odlikavaju realno stanje u ovoj oblasti.

Glavni subjekat otkrivanja i dokazivanja privrednog kriminala jeste policija. Međutim, ponekad kapaciteti policije, kao i pomenute „latentnosti“ privrednog kriminaliteta, nisu dovoljni da ona sama sprovede istrage navedenog

REZIME

Angažovanje računovodstvenih forenzičara je najpotrebnije u predistražnom postupku. Fokus ovog rada je na istraživanju mogućih oblika saradnje, odnosno na zajedničkim naporima pripadnika policije i računovodstvenih forenzičara na suzbijanju privrednog kriminaliteta. Smatramo da je neophodno da na fakultetima koji obrađuju ovu tematiku, kao što je Fakultet organizacionih nauka u Beogradu, bude formiran poseban predmet. Možda bi jedno od rešenja moglo biti i formiranje zajedničkih kurikuluma različitih fakulteta, npr. Kriminalističko-policijskog univerziteta i Fakulteta organizacionih nauka, namenjenih edukaciji računovodstvenih forenzičara i revizora.

Glavne reči: policija, računovodstveni forenzičar, privredni kriminalitet.

¹ Vanredni profesor, Kriminalističko-policijski univerzitet, e-mail: bojan.jankovic@kpu.edu.rs

² Vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka, e-mail: snezana.knezevic@fon.bg.ac.rs

³ Redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka, e-mail: bogojevic-arsic.vesna@fon.bg.ac.rs

kriminaliteta, te u tim slučajevima može zatražiti i pomoć drugih državnih organa, ali i drugih subjekata, kao što su računovodstveni forenzičari.

Uloga policije u suzbijanju privrednog kriminaliteta je najveća u predistražnom postupku, kada je i potrebna najveća pomoć računovodstvenog forenzičara. To znači da na ovom mestu neće biti reči o računovodstvenom forenzičaru u ulozi veštaka tokom sudskog postupka, gde takođe može pomoći pri razjašnjavanju određenih činjenica.

Rad je strukturiran na sledeći način. Drugo poglavlje se odnosi na identifikovanje uloge različitih organizacionih jedinica koje su namenjene suzbijanju privrednog kriminala. U trećem poglavlju se bavimo sagledavanjem značaja i uloge forenzičkog računovodstva u dva segmenta: istražnom računovodstvu i sudskoj podršci. Saradnja policije i forenzičkih računovođa predmet je obuhvatanja u četvrtom poglavlju. U okviru zaključka date su odgovarajuće preporuke.

ORGANIZACIONE JEDINICE POLICIJE NAMENJENE SUZBIJANJU PRIVREDNOG KRIMINALA

Velika kompleksnost privrednog kriminala iskazuje se i kroz brojnost organizacionih jedinica MUP-a Republike Srbije. Naime, u okviru Direkcije policije MUP-a Republike Srbije nalazi se Uprava kriminalističke policije, zadužena za praćenje i organizovanje poslova na prevenciji kriminala, otkrivanju i rasvetljavanju svih oblika kriminala. U okviru navedene

U okviru Uprave kriminalističke policije postoje manje organizacione jedinice koje se bave različitim oblicima privrednog kriminala.

uprave postoje manje organizacione jedinice koje su isključivo namenjene za suprotstavljanje različitim oblicima privrednog kriminala. Tu su na prvom mestu Odeljenje za borbu protiv korupcije, Služba za borbu protiv organizovanog kriminala i Služba za suzbijanje kriminala (13). Većina navedenih organizovanih jedinica namenjena je suzbijanju privrednog kriminaliteta na centralnom nivou, jer područne policijske uprave nemaju kapacitet za vršenje provera u domenu organizovanog kriminala, korupcije i terorizma i ne raspoložu dovoljnim brojem obučanih inspektora da bi mogle da markiraju ključne tačke i na podošan i jezgrovit način odgovore na njih (10).

Odeljenje za borbu protiv korupcije obavlja poslove sprečavanja, otkrivanja i suzbijanja korupcije, kao i koordinacije rada na poslovima otkrivanja i rasvetljavanja krivičnih dela iz ove oblasti. Ono planira međunarodne i nacionalne policijske akcije suzbijanja korupcije, organizuje ih i učestvuje u njima. Učestvuje u izradi programa stručnog usavršavanja i

osposobljavanja policijskih službenika i drugih lica iz oblasti suzbijanja korupcije, samostalno i u saradnji sa organizacijom jedinicom nadležnom za stručno obrazovanje i obuku. Vršiti obuku i sprovodi treninge policijskih službenika i edukaciju drugih subjekata koji učestvuju u borbi protiv korupcije.

U okviru Službe za borbu protiv organizovanog kriminala u svom sastavu ima dve jedinice namenjene suzbijanju privrednog kriminala. To su Odeljenje za suzbijanje organizovanog finansijskog kriminala i Jedinica za finansijske istrage/APO. Prvo odeljenje obavlja poslove sprečavanja, otkrivanja i suzbijanja svih oblika organizovanog finansijskog kriminala na teritoriji Republike Srbije i vrši koordinaciju rada na poslovima otkrivanja i rasvetljavanja krivičnih dela iz oblasti suzbijanja svih oblika organizovanog finansijskog kriminala. U svom sastavu ono ima Odsek za suzbijanje pranja novca, Odsek za suzbijanje falsifikovanja novca i drugih sredstava plaćanja i Odsek za borbu protiv visoke korupcije. Dok su poslovi prva dva odseka jasno određeni svojim nazivima, pripadnici trećeg odseka prvenstveno su zaduženi za istragu korupcije kada su u nju uključena službena lica, izabrana imenovana ili postavljena lica.

U okviru Direkcije policije postoji više uprava, a jedna od njih je i Uprava kriminalističke policije. Pored toga, uključena je Služba za suzbijanje kriminala. Jedno od tri odeljenja koja se nalaze u okviru službe je i Odeljenje za privredni kriminal. U Odeljenju za suzbijanje privrednog kriminala postoje četiri odseka: Odsek za suzbijanje privrednog kriminala u oblasti zaštite proizvodnje, životne sredine i istraživanja požara i havarija, Odsek za suzbijanje privrednog kriminala u oblasti vanprivrede i usluga, Odsek za suzbijanje privrednog kriminala u oblasti finansija, ostalih novčanih tokova i falsifikovanja novca i Odsek za suzbijanje privrednog kriminala u oblasti prevara, privrednog poslovanja i intelektualne svojine.

I na kraju, napominjeno da u svakoj područnoj policijskoj upravi postoji odeljenje (Beograd), odnosno odseci (ostale područne policijske uprave) za suzbijanje privrednog kriminala. U okviru njih postoje odseci, odnosno grupe za suzbijanje određenih vrsta privrednog kriminala.

O FORENZIČKOM RAČUNOVODSTVU

Forenzičko računovodstvo se može definisati kao primena svih računovodstvenih, revizorskih i drugih finansijskih veština i znanja u razjašnjavanju odnosa, činjenica i

ekonomskih transakcija koje mogu biti, ili su već predmet sudskog postupka (4). Računovodstveni forenzičar se angažuje u situacijama kada je potrebno da se ispituju sumnje da li postoji određena prevara i propust, a kako bi se pružili dokazi o njima. Njegova uloga je da pažljivo proceni sve transakcije, da bi se utvrdilo (ne)postojanje indicija o izvršenoj prevari i propustu. Ako se utvrdi postojanje prevare i propusta, svakako ih treba detaljnije istražiti i sačiniti izveštaj o tome, tzv. forenzički izveštaj (8). To znači da se za forenzičko računovodstvo ne formiraju neka posebna dokumenta i evidencije, već se ono bavi dubinskom analizom postojeće računovodstvene dokumentacije i registrovanih ekonomskih zbivanja u poslovnim knjigama (11).

Smatra se da se forenzičko računovodstvo može podeliti na dve osnovne kategorije: *istražno računovodstvo* i *sudsku podršku* (1). Istražno računovodstvo ima ulogu pronalaženja sumnje ili nagoveštaja pojave kriminalne radnje u finansijskim izveštajima ili u uslovima kada je neophodno preventivno izvršiti proveru određenog privrednog subjekta. Usluge istražnog računovodstva se koriste u cilju otkrivanja postojanja određenih nezakonitosti, pre nego što rezultati dospeju na sud. Istražno računovodstvo se dalje može podeliti na *finansijsko-kriminalistička ispitivanja* i *forenzičku reviziju* (1). Fokus ovog rada je upravo na finansijsko-kriminalističkim ispitivanjima. Ovaj oblik istražnog računovodstva se preduzima u cilju proaktivnog pristupa koji se fokusira na detekciju, kao i prepoznavanje kriminalnih radnji u finansijskim izveštajima. *Forenzička revizija* predstavlja specifičan način angažovanja u okviru nezavisne revizije finansijskih izveštaja kako bi se otkrile kriminalne radnje u finansijskim izveštajima, što nije u fokusu ovog rada. Još da napomenemo da druga kategorija forenzičkog računovodstva, *sudska podrška*, predstavlja aktivnost u kojoj forenzički računovođa pomaže u procesima kada treba dokazati tužbu, u bilo kojem sudskom postupku, ili na suprotnoj strani, pomaže u odbrani u dokazivanju nevinosti određenog subjekta, i na kraju, on može biti u ulozi sudskog veštaka koji bi trebalo da iznese svoje nezavisno mišljenje o određenim stručnim pitanjima.

Istražno računovodstvo se koristi u za otkrivanja postojanja određenih nezakonitosti, pre nego što rezultati dospeju na sud.

Da bi računovodstveni forenzičar mogao adekvatno da ispuni postavljene zadatke, neophodno je da ima određene veštine. Računovodstvena edukacija je delatnost u kojoj se uči korišćenje metoda, tehnika i puteva kojima se realizuje proces prikupljanja podataka, a koji je veoma važan za poslovanje i može uticati na odluke i monitoring, klasifikovanje, izveštavanje i ocenjivanje ovih podataka. Edukacija u oblasti forenzičkog računovodstva je multidisciplinarna jer

uključuje razne discipline, kao što su: revizija, računovodstvo, statistika, informacione tehnologije, pravo i ljudske veštine, a u poslednje vreme i poznavanje korišćenja IT alata za otkrivanje sajber kriminala (2, 7).

SARADNJA POLICIJE I FORENZIČKIH RAČUNOVOĐA

Normativno-pravni okvir finansijskih istraživanja uglavnom opredeljuje policijske organe ili vladine agencije kao primarni subjekt njihove realizacije, samostalno ili pod kontrolom javnog tužioca. Zato je veoma značajno da ovi organi, ukoliko teže uspehu u istraživačkim poduhvatima, imaju u svom sastavu iskusan i kompetentan kadar, sa profilima stručnjaka koji poseduju adekvatan nivo odgovarajućih specijalističkih znanja i veština. Kriminalci postaju sve efikasniji u prikriivanju imovine, prilagođavajući se novim okolnostima, što predstavlja veliki izazov za policiju. Tako su npr. kriminalne mreže uspele da se infiltriraju u preduzeća i zdravstveni sistem, koji je najviše pogođen pandemijom COVID-19, uspevši da vrlo brzo prilagode ilegalne proizvode *modus operandiju* pandemije (15). Takođe, svoje profite od krivičnih dela u državama u tranziciji pokušavaju da legalizuju kroz kupovinu poljoprivrednog zemljišta i drugih nekretnina (3).

Kriminalne mreže uspele da se infiltriraju i u zdravstveni sistem, koji je najviše pogođen pandemijom COVID-19.

Dok su kod istraživanja „klasičnih“ okolnosti u vezi sa krivičnim delom potrebna standardna kriminalističko-forenzička znanja i veštine, kod istraživanja privrednog kriminaliteta potrebna je druga vrsta specijalističkih znanja, koja su prvenstveno zasnovana na ekonomskim i računovodstvenim disciplinama (11). Zbog toga, ukoliko policijske organizacije žele efikasnije da istraže krivična dela privrednog kriminaliteta, neophodno je da paralelno rade na razvoju forenzičko-računovodstvenih kapaciteta, a ukoliko ih nemaju u svojim redovima, važno je da ih angažuju iz drugih službi (11).

U istraživanju sprovedenom u Sloveniji (9), pripadnici policije i tužioci su intervjuisani o svojim računovodstvenim znanjima i načinu sprovođenja finansijskih istraga. Rezultati su otkrili da anketirani pripadnici policije i državni tužioci ne smatraju da poseduju dovoljno računovodstvenog znanja da efikasno istražuju računovodstvene evidencije tokom finansijskih istraga, u kojima se pretražuju računovodstveni i finansijski izveštaji. Dalje, pripadnici policije i državni tužioci su otkrili da ne obavljaju samostalno sve računovodstvene zadatke tokom navedenih istraga. Pored

toga, pripadnici policije su naveli da prilikom prikupljanja dokaza ili analize dokaza (koji se odnose na računovodstvo i finansijsko izveštavanje) tokom istrage dobijaju nezvaničnu podršku (savete i mišljenja) od poznanika u okviru svoje lične mreže. Iako slično istraživanje nije sprovedeno u Srbiji, na osnovu ličnih iskustava autora se može pretpostaviti da bi rezultati verovatno bili slični.

U literaturi se pominje tzv. multiagencijska saradnja, koja podrazumeva zajedničko učešće više državnih organa i agencija u borbi protiv organizovanog kriminala, u svim njegovim segmentima, koja obuhvata i poslove u vezi sa istraživanjem finansijskih tokova novca zarađenog kriminalnim aktivnostima. Ako narko-karteli koriste poslovne menadžere školovane na najboljim fakultetima, onda i organi suzbijanja kriminala moraju reagovati na isti način, kako bi uspeali da utvrde poreklo ilegalno stečenih sredstava (11). Multidisciplinarni tim bi trebalo da sačinjavaju, u zavisnosti od vrste krivičnog dela, policijski službenici, carinici, poreski i tržišni inspektori, specijalisti za informacione tehnologije i tužioci, kao i računovodstveni forenzičari. Naravno, čito je potrebno da angažovani računovodstveni forenzičari imaju visok stepen znanja o digitalnim tehnologijama, jer i samo računovodstvo postaje sve više digitalno. Najnovija digitalna dostignuća utiču na transformaciju sa tradicionalnog na pametno (*smart*) finansijsko izveštavanje u savremenom globalnom ekonomskom okruženju (18). Da bi istraga finansijskih tokova bila uspešna, potrebna je saradnja pripadnika policije sa računovodstvenim forenzičarima, pošto je u praksi primećeno da retko dolazi do gubljenja krivičnih sporova u predmetima u kojima su pomenuti subjekti delovali kao tim (11).

Od računovodstvenih forenzičara se očekuje da imaju visok stepen znanja o digitalnim tehnologijama.

Angažovanje računovodstvenih forenzičara je najpotrebnije u predistražnom postupku, u fazi kada su krivične obrade u predmetima zaštićene određenim stepenom tajnosti, kada je fundamentalno da se utvrde veze između potencijalnih učinilaca koji deluju u sastavu organizovane kriminalne grupe, tokom razmatranja npr. sumnjivih izvora investicija, modusa vršenja privredne delatnosti i načina plaćanja roba i usluga, odnosno obezbeđenja novca za finansiranje vršenja krivičnih dela (10). Upravo u ovoj fazi policija dobija najveću pomoć putem finansijsko-kriminalističkog ispitivanja, jednog od oblika istražnog računovodstva, koje preduzima forenzički računovođa (1). U predistražnom postupku javni tužilac, ili policija ako joj je tužilac poverio preduzimanje dokazne radnje, može preduzeti dokaznu radnju *Provere računa i sumnjivih transakcija* (čl. 143 ZKP). Ukoliko postoje osnovi sumnje da osumnjičeni za krivično delo za

koje je propisana kazna zatvora od četiri godine ili teža, odnosno za krivično delo prikazivanje, pribavljanje i posjedovanje pornografskog materijala i iskorišćavanje maloletnog lica za pornografiju, primanje mita u obavljanju privredne delatnosti, davanje mita u obavljanju privredne delatnosti, pranje novca, trgovina uticajem, primanje mita i davanje mita, poseduje račune ili obavlja transakcije, organ postupka može odrediti da se izvrši provera računa ili sumnjivih transakcija. Ako su ispunjeni prethodno navedeni uslovi, javni tužilac, odnosno policija, može naložiti banci ili drugoj finansijskoj organizaciji da im u određenom roku dostavi podatke: 1) o računima koje osumnjičeni ima ili kontroliše i o sredstvima koja na njima drži; 2) iz evidencije podataka. Upravo je tu najveća uloga računovodstvenog forenzičara. Rukovođenje finansijskim istragama povereno je tužiocima, međutim, u praksi je slučaj da sve radnje sprovodi policija. Policijski službenici su nosioci istrage, prilikom koje veliku pomoć mogu dobiti od forenzičkog računovođe.

Svrha i zadatak forenzičkog računovodstva je da prikupe i analizira celokupan dokazni materijal i druge osnove u cilju izrade izveštaja koji predstavlja dovoljnu, adekvatnu i verodostojnu osnovu za pobijanje ili potvrdu sumnje o izvršiocu i privrednom prestupu u svim fazama (mogućeg) sudskog postupka (9). To prikupljanje može biti uobičajeno za privredni kriminalitet, ali ponekad ono može biti jako specifično, u zavisnosti od vrste krivičnih dela koja se istražuju, za koja su potrebna i dodatna znanja računovodstvenog forenzičara. Tako je npr. prilikom dokazivanja delikata iz oblasti dopinga u sportu poželjno da računovodstveni forenzičar ima proširena znanja, ne samo ona iz oblasti prava i kriminalistike, već i iz drugih nauka – kao što su medicina, farmacija, hemija, veterina i ekonomija, ali pre svega iz oblasti računovodstva. Pronalaženje medicinske dokumentacije i poslovnih knjiga koje evidentiraju promet supstanci potrebnih za proizvodnju doping sredstava predstavlja put da se dokaže izvršenje ovih delikata (16).

Znanja potrebna za uspešan rad forenzičkog računovođe u policijskim istragama prevazilaze okvire tradicionalnog obrazovanja, obuke i iskustava revizora i računovođe. Prema Lekiću i ostalim autorima (12), ta specifična znanja i veštine su: sposobnost identifikovanja kriminalne radnje uz minimum početnih informacija, identifikovanje finansijskog aspekta, znanja o tehnikama istrage, znanja o snazi i validnosti dokaza, objašnjenje i tumačenje finansijskih informacija, prezentovanje nalaza, umeće dokazivanja, istraživački mentalitet, i sl. Očigledno je da određena znanja i

Prilikom dokazivanja delikata iz oblasti dopinga u sportu poželjno je da računovodstveni forenzičar ima i znanja i iz drugih nauka – kao što su medicina, farmacija, hemija, veterina i ekonomija.

veštine ne mogu da se steknu kroz tradicionalno obrazovanje, već se stiču kroz dugogodišnje iskustvo, samozalaganjem i doživotnim usavršavanjem, jer se i *modus operandi* kriminalaca stalno menja i usavršava.

Kao što je primećeno u istraživanju koje je sprovedeno u Sloveniji (9), pripadnici policije prilikom prikupljanja dokaza ili analize dokaza dobijaju nezvaničnu podršku (savete i mišljenja) od poznanika u okviru svoje lične mreže. U Srbiji takođe nije regulisano kako policijski službenici mogu angažovati forenzičke računovođe tokom predistražnog postupka, već se oni samostalno snalaze. Regulisan je način njihovog angažovanja kao sudskog veštaka, ali ne i načini njihovog angažovanja u fazi kada se barata sa indicijama koje mogu pomoći pripadnicima policije da nastave dokazivanje određene nezakonite radnje.

ZAKLJUČAK

Iz iznetog izlaganja možemo zaključiti da je poželjno da u većini istraga koje sprovode pripadnici policije o privrednom kriminalitetu – učestvuju i računovodstveni forenzičari. Iako je ovde bilo reči o saradnji policije i računovodstvenog forenzičara u predistražinom postupku, ona je neophodna radi uspešnog završetka i kasnije sprovedenog sudskog postupka, kako se ne bi napravile početne greške u istrazi.

Da bi saradnja između policije i forenzičkog računovodstva bila što uspešnija, neophodno je da obe grupe subjekata prolaze zajedničke obuke, seminare i srodna stručna savetovanja. Potrebno da se analiziraju primeri dobre prakse o prethodno sprovedenim istragama privrednog kriminaliteta, a posebno predmeti u kojima su učestvovala oba subjekta. Pored zajedničkih obuka neophodno je prethodno stručno osposobiti i pripadnike policije i računovodstvene forenzičare. Na Kriminalističko-policijskom univerzitetu, gde se školuje policijski kadar, neophodno je uvesti više predmeta koji se odnose na privredne i finansijske tokove i zloupotrebe u njima, jer se radi o širokoj oblasti. Takođe je neophodno da se studenti upoznaju makar sa osnovama računovodstva. Nasuprot policijskim kadrovima, postavlja se pitanje da li tradicionalni nastavni plan i program računovodstva uključuje dovoljan broj zakona, identifikaciju kriminalnog ponašanja, analitička tumačenja lažnih transakcija i poznavanje sudskih postupaka potrebnih za adekvatno obrazovanog računovodstvenog forenzičara. Smatramo da je ova oblast suviše široka da bi se izučavala na kursovima računovodstva i revizije, već je neophodno da na fakultetima koji

obrađuju ovu tematiku, kao što je Fakultet organizacionih nauka u Beogradu, bude formiran poseban predmet koji bi studenti izučavali više semestara. Možda bi jedno od rešenja moglo biti i formiranje zajedničkih kurikuluma različitih fakulteta, npr. već pomenutog Kriminalističko-policijskog univerziteta, koji izučava policijske predmete, i Fakulteta organizacionih nauka, koji bi izučavali između ostalih i predmete u vezi sa računovodstvom, namenjene računovodstvenim forenzičarima i revizorima.

Kada je reč o obliku angažovanja računovodstvenog forenzičara od strane policije, neophodno je da se obezbede posebna novčana sredstva za angažovanje računovodstvenog forenzičara u predistražnom postupku, sačini pravilnik o načinu i uslovima za njihovo angažovanje, a ne kao što je trenutno slučaj, da se policijskim službenicima prepusti da sami rešavaju slučajeve pomoću prijateljskih veza. Na taj način, licencirani računovodstveni forenzičar bi mogao da bude angažovan na osnovu ugovora o dopunskom radu u skladu sa Zakonom o radu, ili angažovanjem agencije za računovodstvenu forenziku.

LITERATURA

1. Arežina, N. (2016). Validnost dokaza u ekonomsko-finansijskoj forenzici [Validity of evidence in economic and financial forensics]. (doktorska disertacija), Singidinum, Beograd.
2. Beke-Trivunac, J. (2020). Trendovi u konceptima znanja koja su potrebna računovođama i revizorima. *Revizor*, 23(91-92), 8795. <https://doi.org/10.5937/Rev2092087B>.
3. Čudan, A., Ivanović, Z., & Major, G. (2019). Legalization of criminal profit in the course of agricultural privatization: A view from the Republic of Serbia. *Nauka, bezbednost, policija*, 24(3), 43-58. doi:10.5937/nabepo24-22958.
4. Cvetković, D., & Kešetović, Ž. (2018). Ekonomski kriminalitet u uloga forenzičkog računovodstva u njegovom otkrivanju [Economic Criminality and the Form of Forensic Accountancy in its Discovery]. In J. Kostić & A. Stevanović (Eds.), *Finansijski kriminalitet* (pp. 43-55). Beograd: Institut za uporedno pravo i Institut za kriminološka i sociološka istraživanja.
5. Cvetković, D., Jovanović, Z., & Besić, D. (2016). Privredni kriminalitet u Republici Srbiji u periodu od 2006. do 2015. godine [Economic crime in Serbia in the period from 2006 to 2015]. *Zbornik radova Pravnog fakulteta*, Novi Sad, 50(2), 569-584. doi:10.5937/zrpfns50-11336.
6. Đukić, S. (2016). Analiza krivičnih dela privrednog kriminaliteta u Srbiji i delikti korupcije u privredi [Analysis of criminal acts of economic crime in Serbia and torts of corruption in the economy]. *Vojno delo*, 68(5), 169-191. doi:10.5937/vojdelo1605169D.
7. Knežević, S., Milojević, S., & Špiler, M. (2021). Edukacija o forenzičkom računovodstvu i veza s praksom [Forensic accounting education and connection to practice summary]. *Revizor*, 24(95-96), 35-49. doi:10.5937/Rev2196035K.

COOPERATION OF POLICE AND FORENSIC ACCOUNTANT TO COMBAT ECONOMIC CRIMINALITY

SUMMARY

The engagement of accounting forensics is necessary for the pre-investigation procedure. The focus of this work is on the research of possible forms of cooperation, that is, the joint efforts of members of the police and forensic accountants to suppress economic crime. In our opinion, it is necessary to create a particular course at the faculties that deal with this topic, such as the Faculty of Organizational Sciences in Belgrade. Perhaps one of the solutions could be the formation of joint curricula of different faculties, e.g., Criminal Police University and the Faculty of Organizational Sciences, intended to educate forensic accountants and auditors.

Keywords: police, forensic accountant, economic crime.

8. Knežević, S., Mitrović, A., & Cvetković, D. (2019). The role of auditing profession in detecting frauds in financial statements. *Nauka, bezbednost, policija*, 24(3), 97-109. doi:10.5937/nabepo24-18979.
9. Kolar, I., & Zdošek, D. (2013). Zaznave o forenzičnem računovodstvu v povezavi s preiskovanjem gospodarskih kaznivih dejanj. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(2), 182-194.
10. Krstić, G. (2017). Specijalizacija državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije sa posebnim osvrtom na odnos između javnog tužilaštva i policije [Specialization of state authorities in combating organized crime, terrorism and corruption with special impact in relationship between prosecutors office and police]. *Nauka, bezbednost, policija*, 22(3), 67-88. doi:10.5937/nabepo22-15376
11. Lajić, O. (2012). Uticaj policijske supkulture na uspešnost u finansijskim istragama [Police subculture's impact on the efficiency of financial investigations] *NBP – Journal of Criminalistics and Law*, 17(3), 75-85.
12. Lekić, Ž., Bjelajac, Ž., & Carić, M. (2018). Forenzičko računovodstvo: Revizija prevara [Forensic Accounting: Fraud Auditing]. Novi Sad: Univerzitet Privredna akademija, Pravni fakultet za privredu i pravo suđe.
13. Ministry of Internal Affairs of the Republic of Serbia (MIA), (2022). Informator o radu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije [Information on the work of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Serbia]. Retrieved from <http://www.mup.rs/wps/wcm/connect/fe6262bf-9374-4235-ad95-fde5e77f6ade/IOR+septembar+2022+cir.pdf?MOD=AJPERES&CVID=odFwuqN>.
14. Mirić, F. (2018) Tipologije finansijskog kriminaliteta [Typology of Financial Crime]. In J. Kostić & A. Stevanović (Eds.), *Finansijski kriminalitet* (pp. 217-222). Beograd: Institut za uporedno pravo i Institut za kriminološka i sociološka istraživanja.
15. Ranitović, N. (2022) Uticaj pandemije COVID-19 na organizovani kriminal [The Impact of the COVID-19 Pandemic on Organized Crime]. *Kriminalistička teorija i praksa*, 9(1), 89-105.
16. Šuput, D. (2012). Problemi dokazivanja i procesuiranja delikata iz oblasti sporta [Problems in proving and prosecuting sport-related offences]. *Pravo, teorija i praksa*, 29(4-6), 75-88.
17. Tanjević, N. (2018). Privredni kriminal u Republici Srbiji – stanje i izazovi [Economic Crime in Serbia - Situation and Challenges]. In J. Kostić & A. Stevanović (Eds.), *Finansijski kriminalitet* (pp. 237-252). Beograd: Institut za uporedno pravo i Institut za kriminološka i sociološka istraživanja.
18. Vićentijević, K. (2021). Izazovi računovodstva u savremenom digitalnom okruženju [Challenges of Zakon o krivičnom postupku, „Sl. glasnik RS”, br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - odluka US i 62/2021 - odluka US.